

ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ОРОН НУТГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД САЙН ДУРЫН АЖИЛТНЫ ОРОЛЦООНЫ ҮН ҮГИЙН БАЙДАЛ

Ц.Бямбарагчаа. Доктор /Ph.D/,
дэд профессор

Г.Батхуяг. ДХИС-ийн
Удирдлагын академийн
магистрант

Товчлол. Гамшгийн аюулыг бууруулахад орон нутгийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшил, иргэн бөрийн оролцоо, гадаадын улс, олон улсын байгууллагын хамтын хичин чармайлтыг уялдуулж, төншлэл хамтын ажиллагаа, сайн дурынхан, иргэдийн оролцоог хөгжүүлснээр хэрэгжих үндэстэй юм. Тиймээс энэхүү үгүүлэгийн хэрэнд судалгаа авч нэгтгэн дүгнэлээ.

Төлхөөр үг: Сайн дурын үйл ажиллагаа, Сайн дурын байгууллага, Онцгой байдал, Гамшиг

Удиртгал. Дэлхийн дулаарал, бусад хичин зүйлээс үүдэлтэйгээр манай оронд ган, зуд, цасан болон шороон шуурга, ой, хээрийн төймэр, цөлжилт, хэт халалт, хөйтрэл зэрэг байгалийн гамшгаас гадна хөн, мал, амьтны гоц халдварт өвчин, хортон шавьж, өлийн цагаан оготны тархалт, өйлдвэр, тээврийн хэрэгслийн осол, цацраг идэвхт хордолт, химийн хорт бодисын тархалт нэмэгдэж байгаагаас хөний амь эрсдэх, улс орны нийгэм, эдийн засгийн тогтвортой хөгжил, хэрээлэн буй орчинд ихээхэн хохирол учирсаар байна.

Хөн, байгалийн хоорондын харилцан холбоо болон нийгмийн доторх зөрчил, бэрхшээл даяаршсан, ертөнцийг хамрах хандлагатай болсныг олон улсын төвшинд авч үзэж байна. Байгалийн, техникийн, нийгмийн, экологийн аюулгүй байдал зэрэг тулгамдсан асуудлуудыг дэлхийн хамтын нийгэмлэгийн хөчээр шийдвэрлэх шаардлага ч бий боллоо.

Монгол оронд сүүлийн 10 жилийн байдлаар (2010-2019 он) нийт 1887 удаагийн ой, хээрийн төймэр гарч, төймрийн улмаас 16 хөн амь насаа алдаж, 45 хөн төлөгдөж бэртэн, 253 гэр, орон сууц

шатаж, 26.7 мянган толгой мал хорогдож, 27.7 сая га талбай шатаж, 320.5 тэрбум т₮ гр₮ гийн шууд хохирол учирсан байна.

Тамшгаас хамгаалах талаар т₮ р₮ с баримтлах бодлого” нь гамшгаас хамгаалах менежментийн тогтолцоог бэхжүүлэх, х₮ н амыг аюулгүй амьдрах ухаанд сургах, гамшгийн эмзэг байдлыг бууруулах, гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд т₮ в орон нутгийн байгууллага, мэргэжлийн байгууллага, хувийн хэвшил, иргэдийн оролцоог хангах замаар улс орны эдийн засаг, нийгмийн тогтвортой хөгжлийг хангахад чиглэнэ”¹ гэж заасан байна.

Манай улсад гамшгийн аюулыг бууруулах асуудлыг дан ганц т₮ р хариуцан гүйцэтгэх боломж хязгаарлагдмал байна. Энэ ажилд т₮ р засаг, орон нутгийн болон т₮ рийн бус байгууллага, хувийн хэвшил, иргэн б₮ рийн оролцоо, гадаадын улс, олон улсын байгууллагын хамтын х₮ чин чармайлтыг уялдуулж, т₮ ншлэл хамтын ажиллагаа, сайн дурынхан, иргэдийн оролцоог хөгжүүлснээр хэрэгжих үндэстэй юм.

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд олон нийт, б₮ лэг н₮ х₮ рл₮ л, сайн дурынхны оролцоог ямар т₮ шинд ямар эрх зүйн зохицуулалтаар хангах, хууль эрх зүйн хэрэгжилтэд хяналт тавих механизм Монгол Улсын хэмжээнд учир дутагдалтай байна.

Судалгааны материал, арга зүй:

Ярилцлагын арга ашиглан: Т₮ в аймгийн Баянчандмань сумын сайн дурын хэсгийн 5 гишүүдтэй уулзаж ганцаарчилсан болон б₮ лгийн ярилцлага, хийсэн

Ажиглалтын арга ашиглан: Т₮ в аймгийн Баянчандмань сумын сайн дурын хэсгийн гишүүдийн үйл ажиллагаанд 2 үдрийн ажиглалт судалгаа хийлээ.

SPSS-20 программ ашиглан: 56 ажилтнаас авсан асуулгын аргаар боловсруулсан.

Судалгааны үр дүн:

Сайн дураараа аливаа үйл ажиллагаанд хувь нэмрээ оруулах явдал нь х₮ н т₮ рлхт₮ н бие биенэ дэмжин амьдрах г₮ н х₮ сэл эрмэлзэлтэй байдгийн илэрхийлэл болсон байгалиас заяасан жам ёсны м₮ н чанар юм.

¹ Монгол Улсын Их хурлын 2011 оны 22 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Гамшгаас хамгаалах талаар т₮ р₮ с баримтлах бодлого, х₮ т₮ лб₮ р.

Сайн дурын Үйл ажиллагааг гардан Үйлцэтгэгчид нь сайн дурын ажилтнууд бөгөөд ямарваа цалин хөлс, ашиг орлогогүйгээр Үүрийн хөдөлмөр, оролцоо, Үйл ажиллагаагаар нийгэмд хувь нэмэр оруулж буй хувь хүн юм. Үүргийн агуулгаараа сайн дурын ажилтан бэр иргэний нийгмийн байгууллагын гишүүн гэж үзэж болно. Сайн дурын Үйл ажиллагаа нь нийгэмд байнгын хэрэгцээтэй байдаг бөгөөд төр нийгмийн салбар, салаа мөчир бүрт тавигдаж буй шаардлагыг Үүрийн зохицуулалт, Үйлчилгээгээр бүрэн хангах бололцоо байхгүй учир иргэний нийгмийн байгууллага, олон нийтийн байгууллага тэрхүү Үлдсэн орон зайг нөхөж Үйлцээдэг. Түүнчлэн сайн дурын хөдөлмөр эрхэлж буй ажилтан хувь хүн нь нийгэмд Үүрийн хувь нэмрийг оруулж байгаа, олон нийтийн дунд ажиллах чадвартай, хэрэгцээтэй субъект гэх зэргээр Үүртэй сэтгэл хангалуун байдаг нь сайн дурын Үйл ажиллагаа нийгэмд оршин тогтнох Үндэс болдог байна. Үүнд:

- Цалин хөлсгүйгээр /шаардлагатай зардлыг нөхөн төлж болно/
- Үүрийн хөсөл зоригоор ажиллах;
- Бусдын болон нийтийн ашгийн төлөө байх гэсэн Үндсэн 3 шаардлага багтана.

Сайн дурын Үйл ажиллагаа, сайн дураараа хөдөлмөрлөх хөсөл зориг нь тухайн нийгмийн төөхөн хөгжил, улс төрийн нөхцөл байдал, шашин, соёлтой байнга холбоотой байдаг. Иймд сайн дурынхныг тодорхойлох ерөнхий гурван зарчмын шаардлагыг АНУ-ын Балтимори хот дахь Жон Хопкинсийн нэрэмжит их сургуулийн гаргасан тодорхойлолтод Үндэслэжээ.

Сайн дураар гэдэг үгийг 1755 онд Европын орнууд Үүрийн хөсөлтээр армид элсэж, дайнд оролцохыг хөсөгчдийг бүртгэхэд анх хэрэглэжээ. Яваандаа байлдаж буй цэргүүдэд туслах, хувцас оёж, хоол хийх, шархдагсдыг эмчлэх, асарч сувилахад сайн дураараа ажиллаж байсан эмэгтэйчүүдийг ийнхүү нэрлэх болсон байна. Тухайлбал **Анри Дюнан** гэгч хүн 1860 онд Австрийн эзэнт гүрэн Наполеон Ш-ны хооронд болсон Сольфериногийн тулалдааны талбарт эндэж, шархадсан цэргүүдэд эмнэлгийн анхны тусламжийг

аль ч тал, хэнийг ч л ялгаварлан шуурхай хргэж, хнлэг энэрэнгүй йл ажиллагааг удирдан зохион байгуулжээ¹.

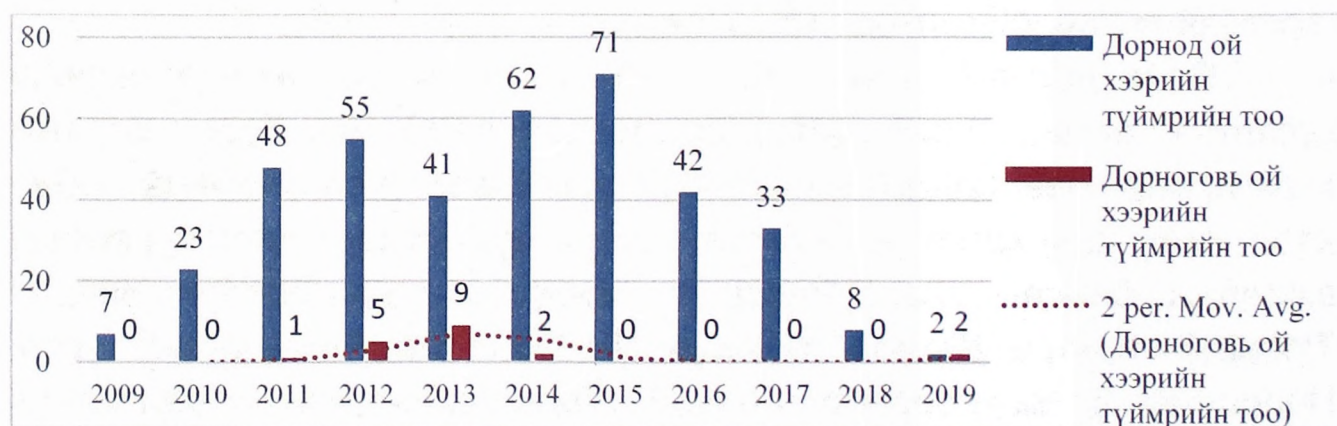
Монгол Улсын хэмжээнд Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, Тамшгийн эрсдэлийг олон нийтийн оролцоотой бууруулах ндэсний хтлбр"-ийг хэрэгжлэх хрээнд 2019, 2020 оны эхний хагас жилд орон нутгийн хэмжээнд гамшгаас хамгаалах, гал тймэртэй тэмцэх чиглэлээр улсын хэмжээнд 486 сайн дурын хэсэг ннээс орон нутагт 268 сайн дурын хэсэг, сайн дурын хэсгийн нийт 4876 гишд ажиллаж байна.^{1 2}

Энэ тоогоор авч звэл Монгол Улсын хн амын 0.16% гамшгаас хамгаалах сайн дурын гишд байна гэж зэхээр байна. Орон нутгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулсан Гал тймэртэй

7-р зураг. Дорнод, Дорноговь аймгийн сайн дурын ажилтны тоо

тэмцэх сайн дурын хэсэг 117, Гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэг 80, Гал тймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг болон Гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэг хамт байгуулсан 71 байна.

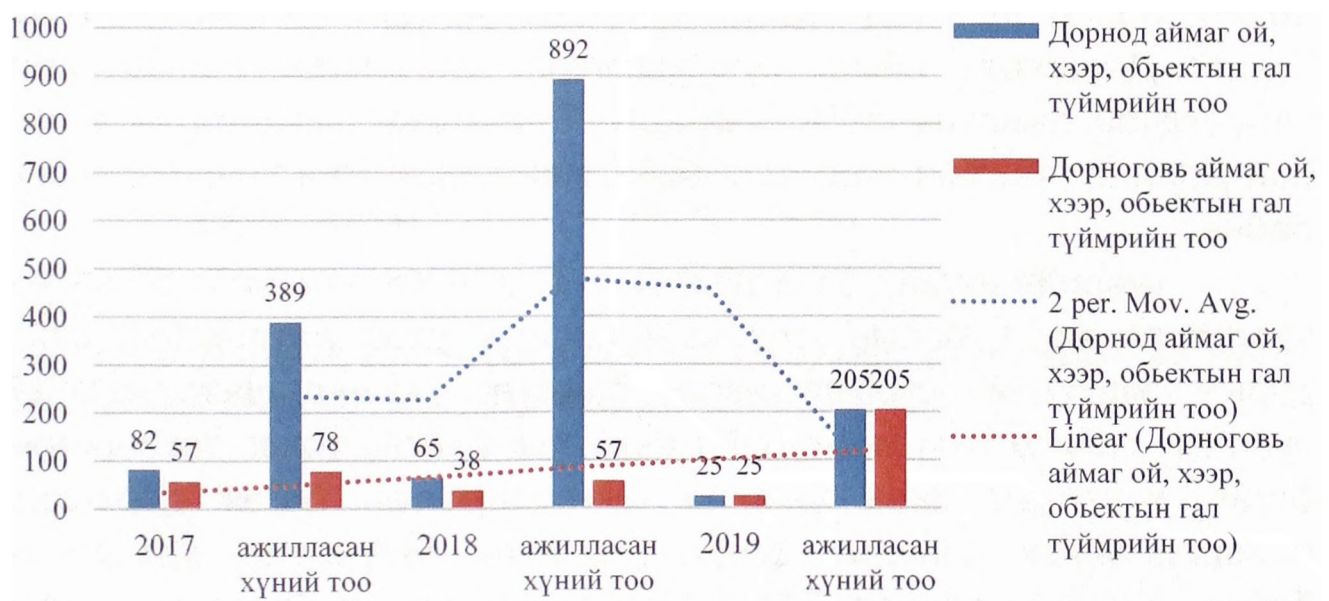

¹ <https://www.redcross.mn/Content/history>

² ОБЕГ. Тамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэг"-т зохион байгуулсан сургалт, 2019 он 2020 оны эхний хагас жилийн тайлан, судалгаа. УБ., 2020, 40х

8-р зураг. Дорнод, Дорноговь аймагт тохиолдсон ой, хээрийн түймрийн тоо

Судалгааны ажлын хэрээнд Дорнод, Дорноговь аймгийн тус бүр 3, нийт 6 сумаас судалгаанд оролцсон 57 сайн дурын ажилтнаас асуулга авч боловсруулахдаа Гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэг болон гал түймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсгийг ажиллуулах журмаар Орон нутгийн Засаг дарга, Онцгой байдлын газар хамтран Сайн дурын хэсгийг зохион байгуулж, удирдлага зохион байгуулалтаар хангаж ажиллахаар тус тусын журамд заасан. Мөн нийт асуулгад хамрагдсан гишүүд хийсийн хувьд 100% эрэгтэй байна

9-р зураг. Дорнод, Дорноговь аймагт тохиолдсон гал түймрийн тоо, ажилласан хүний тоо

Судалгаанд оролцсон Дорнод аймгийн Дашбалбар суманд Тамшгаас хамгаалах болон Гал түймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг"-ийг 15 хүн, Халх гол суманд 15 хүн, Хэрлэн суманд 15 хүний бүрэлдэхүүнтэй тус тус байгуулсан бол Дорноговь аймгийн Сайншанд, Айраг, Замын-д сумдад Тамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэг"-ийг тус бүр 10 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулсан байна.

Тухайн сумдын сайн дурын хэсгийн ашиглаж байгаа тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг судалгааны ажлын хязгаарлалтын дагуу Тал түймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг" гэж үзэж, ОБЕГ-ын даргын даргын 2015 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/346

дугаар тушаалаар баталсан Гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг ажиллуулах” журмын хавсралтад заасан гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэгт байх гал унтраах зориулалтын автомашин, багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн жагсаалттай харьцуулан /хавсралт-1/ авч эзсэн хөснэгтийн өр дөнгөөр төөврийн судалгаанд хамрагдсан 6 сумын сайн дурын хэсгийн зайлшгүй байвал зохих тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн хангалт 7.5% -тай байгаа нь туйлын хангалтгүй байна.

Дорнод аймгийн 3 сумдад тухайн орон нутгийн Засаг дарга “Мөн асуулгаар тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл хангалттай эсэх талаар асуухад “хангалтгүй” гэсэн нэлгээг нийт оролцогчдын 56,3%, 33.3% нь дунд зэрэг, 10.4% нь хангалттай гэж нэлжээ. Энээс Дорноговь аймаг хич хэрэгсэл хангалттай эсэхэд нийт хамрагдсан ажилтны 70% “хангалтгүй” нэлгээг хамгийн их өгсөн бол Дорнод аймгийн гишүүд 46% нь мөн хангалтгүй нэлгээг өгсөн байна.

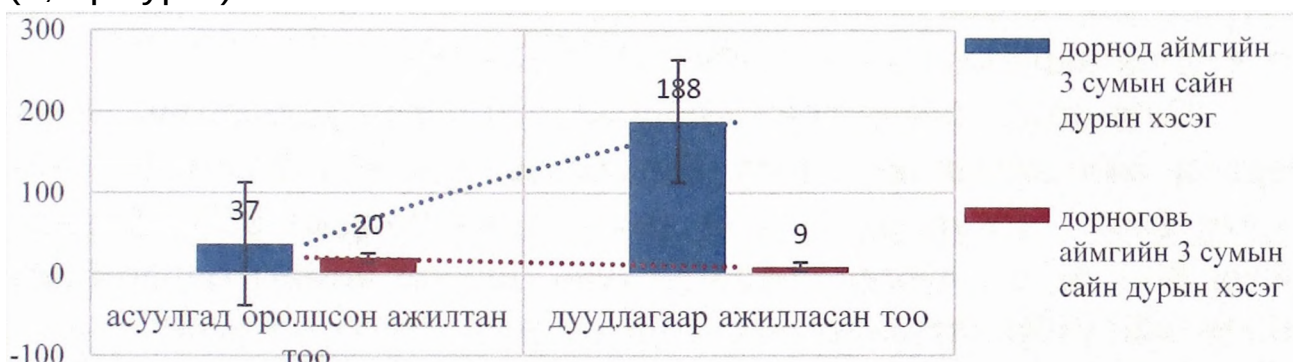
Төөврийн аргаар 6 сумдын сайн дурын хэсгийн нийт 57 албан хаагчдаас аюул, ослын дуудлагаар хэдэн удаа ажилласан, сайн дурын гишүүдийн сургалт авсан байдал, цаашид шаардлагатай сургалт, сайн дурын гишүүдийн ашиглаж байгаа тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэлд өгөх нэлгээ, шаардлагатай багаж хэрэгсэл, шийдвэрлөх саналыг асуухад дараах байдалтай хариулсан байна. Хөйсийн талаар Гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг ажиллуулах журамд гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсгийн дарга, гал сөнөөгч эрэгтэй байх заасан, харин гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн ажилтанд хөйсийн хувьд тухайлсан шаардлага тавиагүй байна.

Харин насны хувьд сайн дурын ажилтанг сонгон шалгаруулахдаа Гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг ажиллуулах журамд 18-65 нас, Гамшгаас хамгаалах сайн дурын ажиллагааны журамд 18 дээш гэж заасан бөгөөд асуулгад оролцсон ажилтны 52% нь 30 доош насны ажилтан эзэлж байгаа нь залуу хөмүүс сайн дурын хэсэгт ажиллах сонирхолтой гэж дөгнөхээр байна.

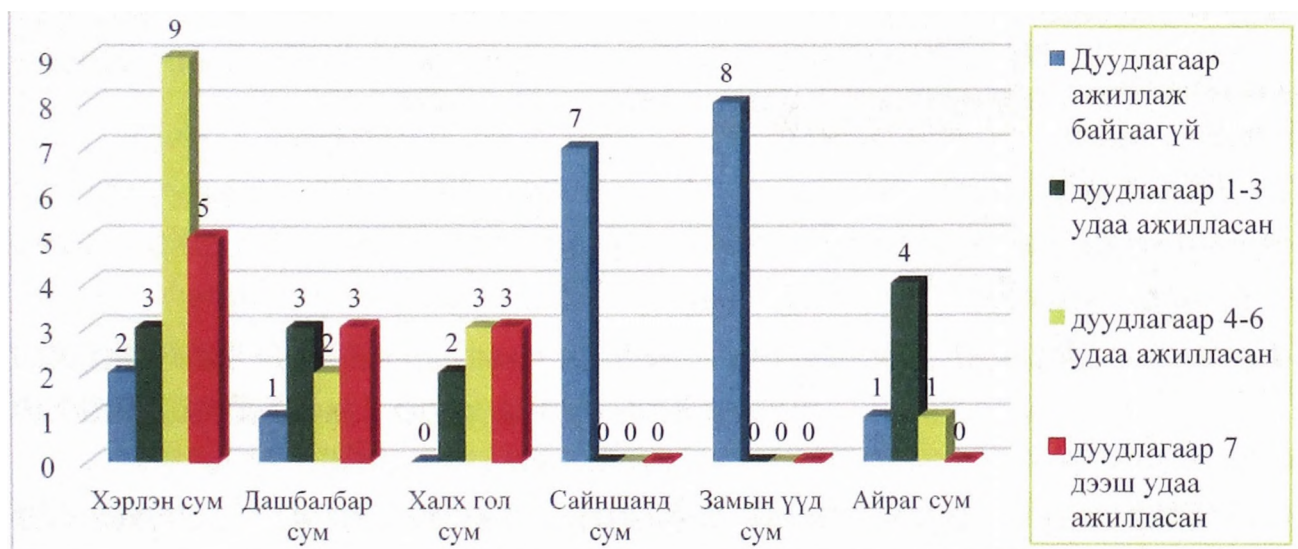
1-р хөснөгт. Сайн дурын хэсгийн ажилтны насны байдал /Хавсралт 1/

Сайн дурын хэсгийн ажилтны нас	/хувиар /
30 -аас доош	52%
31-40	35.40%
41-ээс дээш	12.60%

Дуудлагаар хэдэн удаа ажилласан талаарх асуулгын нэлгээнд Дорнод аймгийн 3 сумын сайн дурын хэсгийн гишүүд Дорноговь аймгийн сайн дурын хэсгийн гишүүдээс илүү олон удаа дуудлагаар ажилласан нь Дорнод аймагт тохиолддог хээрийн тиймрийн тохиолдол өндөр байдаг нь сайн дурын хэсгийн дуудлагаар ажилласан тооны өндөр байхад шууд нөлөөлж байна. (1,2-р зураг)

1-р зураг. Дорнод, Дорноговь аймгийн 6 сумын сайн дурын хэсгийн гишүүдийн тоо, дуудлагаар ажилласан байдал

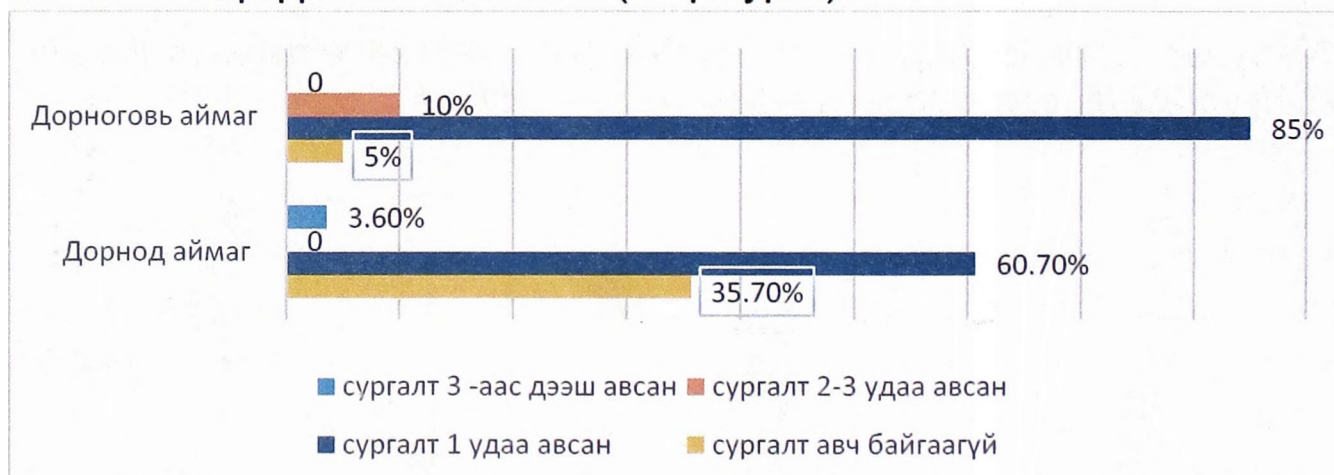
2-р зураг. Сумдын сайн дурын хэсгийн дуудлагаар ажилласан байдал

Дорнод, Дорноговь аймгуудад 2009-2019 оны хооронд тохиолдсон гал тиймрийн тоон эзлэлт ялгаатай байгаагаас хамаараад тэдгээр сумдын сайн дурын ажилтнуудын дуудлагаар ажилласан тоо эрс элсэж байна. (1, 2-р зураг). Судалгаанд

хамрагдсан 6 сумдын сүүлчийн 1 жилийн хугацаанд Дорнод аймгийн 3 сумдын сайн дурын хэсгийн асуулгад хамрагдсан 37 ажилтан давхардсан тоогоор дуудлагаар 188 удаа буюу нэг хэн 5 удаа, Дорноговь аймгийн 3 сумын сайн дурын хэсгийн ажилтан 20 нийт 9 удаа буюу 4 хэн 2-3 удаа дуудлагаар ажилласан.

Эндээс дүгнэн эвэл Дорнод аймгийн гал тиймрийн тохиолдол Дорноговь аймгаас эрс өндөр байгаа нь сайн дурын хэсгийн ажилтнуудын дуудлагаар ажилласан тоонд шууд нөлөөлсөн байна. Мөн асуулгад оролцсон 57 ажилтнаас Дорнод аймгаас оролцсон 37 ажилтны 3 нь дуудлагаар ажиллаж байгаагүй бол энэ үзүүлэлт Дорноговь аймгийн асуулгад оролцсон 20 ажилтнаас 16 нь огт дуудлагаар ажиллаагүй байна. (1, 2-р зураг)

Сургалтад хамрагдсан байдлыг авч эвэл Дорноговь аймаг Дорнод аймгаас өндөр буюу Дорноговь аймгийн 3 сумын сайн дурын хэсэг сургалтад 1 удаа хамрагдсан байдал 85%, Дорнод аймаг 60.7 %, огт сургалт аваагүй хувь Дорнод аймагт өндөр буюу 35.7% -ийн үзүүлэлттэй байна. (13-р зураг)

4-р зураг. Дорнод, Дорноговь аймгийн сумдын сайн дурын хэсгийн гишүүдийн сургалтад хамрагдсан байдал

Цаашид шаардлагатай сургалтын талаар санал асуухад 73 хувь нь мэдэхгүй буюу шаардлагатай сургалтыг эрэмбэлж бичээгүй бол хамгийн их шаардлагатай сургалтаар 21% нь Тал унтраах сургалт"-ыг, Дараагийн ээлжийн шаардлагатай сургалтаар "Анхны тусламж", "Хөдөлмөр аюулгүй ажиллагаа"-ны сургалтуудыг нэн шаардлагатай сургалтаар эрэмбэлсэн байна.

Сайн дурын хэсэгт тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлсон судалгааны асуулгаас 83% нь хариулаагүй буюу тодорхой санал дэвшүүлээгүй байна. Асуулгын судалгааны явцад ирсэн саналыг дэвшүүлэн гаргавал:

5-р зураг. Сайн дурын идэвхтнүүдэд тулгамдаж буй асуудал

Кейс

Иргэдийн галын аюулгүй байдлын талаарх ойлголт урьдчилан сэргийлэх мэдлэгийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байдаг. Энэ талын ойлголт мэдээлэл дутмагаас иргэдэд хэрхэн хохирох, цаашлаад амь насаа ч эрсдэлд оруулах нөхцөл байдал үүсч байна. Мөн сайн дураар ажиллаж буй ажилтнуудаа хөдөлмөр аюулгүй байдал болон багаж тоног төхөөрөмжөөр хангах нь чухал байдаг.

Мөн төмрийн судалгаанд хамрагдсан сайн дурын ажилтнуудын гаргасан саналаас нийт асуулга бүгдсн 57 ажилтнаас 50% нь “Хоол, цалин хөлс, урамшууллыг сайжруулах, олгох” гэсэн хэсэлтийг дэвшүүлсэн байгааг анхаарч авч үзэх шаардлагатай байна.

Хэлэлцүүлэг:

Сумдад байгуулагдсан сайн дурын хэсгийн үйл ажиллагааны үр дүнийг байдалд хийсэн шинжилгээний үр дүнгээс үндэслэн цаашид сайжруулахын тулд дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна. Үүнд:

Тухайн сум орон нутгийн аюулт үзэгдэл, ослын тохиолдлын тоо давтамжийг сайн дурын хэсгийн ажилтны тоотой уялдуулж гаргах;

Гамшгаас хамгаалах сайн дурын ажиллагааны нийтлэг журмыг гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг ажиллуулах журамтай нэгтгэж, засаж сайжруулах. Тухайлбал: ой, хээрийн тиймрийг унтраах гэсэн нндсэн зорилтыг орхигдуулсан.

Гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн аврагчийг

Тайлбар

Сайн дурын ийл ажиллагаа нь НБ-ын згээс дараах нндсэн шинжээр тодорхойлдог. ннд:

- Ашиг орлого, шан харамжийн тл л зорилго агуулаагй,
- Хувь хний ирийнх нь сэтгэл зрх, хсэл сонирхолд тулгуурласан чл л т сонголт,
- Бусдад буюу нийгэмд ач тустай байх зэрэг юм.

Сайн дурынхан нь нийгмийн хгжилд нэлшгй хувь нэмрээ оруулж чаддаг их нц хч юм. Гамшгаас хамгаалах тухай хуулинд сайн дурын нндсэн дээр гамшгаас хамгаалах ийл ажиллагаанд оролцохоор зохих сургалтад хамрагдсан иргэдийг хэлнэ гэж тодорхойлсон.

тр лжлж лэх, сургалтыг гнзгийрлж судлуулах;

Сайн дурын хэсгийн урамшуулал, цалин хлсийг тодорхой болгох нь зйтэй. Улирал бр нь хийсэн ажлын гйцэтгэлээр олгодог болох;

Сум орон нутгийн гамшгийн эрсдэлийн нэлгээ, гамшгаас хамгаалах тл лвлг нд ндэслэн гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн бтэц зохион байгуулалт, тсв санх, сургалтыг асуудлыг уялдуулан тл лвлж Сумын засаг даргын р днгийн жилийн ажлын тл лвлг нд оруулах;

Гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн тусгай тоноглол, хн нэг брийн хэрэгслийн хангамж туйлын хангалтгй байгаад анхаарч хангалтыг сайжруулах, чадавхжуулах;

Гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэгт тогтвор суурьшилтай /3-аас дээш жил/, р бтээлтэй ажилласан иргэнийг Засаг даргын тодорхойлолтоор онцгой байдлын албанд дэвшлэн ажиллуулах саналыг ОБЕГ-т хрглж эсвэл тухайн орон нутгийн згээс хндэтгэл злж цалингийн доод хэмжээг 4 дахин нэмэгдлсэнтэй тэнцэх мнгн урамшуулал олгож алдаршуулна.

Гамшгаас хамгаалах сайн дурын ажиллагааны гэрээний дагуу ажилтан гэрээ байгуулсан тохиолдолд гэрээний хугацаагаар нийгмийн даатгалыг улсын тсв санхжлснээр ажилтны

нийгмийн баталгааг хангаж, сайн дурын ажиллагаанд оролцоход дэмжлэг болно.

ДҮГНЭЛТ

Монгол Улсад гамшгаас хамгаалах ажиллагааг дан ганц тус хариуцан гүйцэтгэх боломжгүй юм. Иймд тус засаг, орон нутгийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшил, олон улсын байгууллага, иргэн бөрийн оролцоо тэдгээрийн хамтын хичин чармайлтыг уялдуулахын зэрэгцээ сайн дурынхан, иргэдийн оролцоог хөгжүүлснээр хэрэгжих найдэстэй байна. Ялангуяа орон нутгийн гамшгаас хамгаалах ажиллагаанд сайн дурынхны оролцоог улам идэвхжүүлэх нь орчин мөд чухлаар тавигдсаар байна.

Монгол Улсад одоо хэрэгжиж байгаа гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн ажиллах эрх зүйн орчныг улам сайжруулах шаардлагатай байна. Мөнд:

1. Монгол Улсын Шадар сайдын 2018 оны А/24 дугаар тушаалаар Тамшгаас хамгаалах сайн дурын ажиллагааны нийтлэг журам”, Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2015 оны 12 дугаар сарын 30-ны мөдрийн А/346 дугаар тушаалаар Тал төймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг ажиллуулах журам” тус тус батлагдсан бол эдгээр журмуудад сайн дурынхны оролцоог нэмэгдүүлэх, удирдлага зохион байгуулалт, эрх, мөргийг тодорхойлох, сургалт дадлага, нийгмийн баталгаатай холбогдон мөсэх харилцааг зохицуулахаар нийтлэг байдлаар заасан байна. Эрхзүйн баримт бичгүүд нь ерөнхийдөө гамшиг, ослын мөд болон гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах гамшгийн дараах хөмүүлэгийн тусламж үйлчилгээ, сэргээн босгох ажиллагаанд оролцох ижил чиг мөргөтэй байгаа нь тус бөрт нь журам гарган мөрдөх шаардлагагүй байна. Иймд Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 36.4-т зааснаар Тамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн ажиллах журмыг онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.” гэж заасан хуулийн заалтын дагуу Тал төймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг ажиллуулах журам”-ыг Тамшгаас хамгаалах сайн дурын ажиллагааны нийтлэг журам”-д нэгтгэн, сайжруулах хэрэгтэй байна.

2. Дэлхий нийтээр олон нийтийн оролцоонд тулгуурласан Гамшгаас хамгаалах Үйл ажиллагаа чухлаар тавигдаж байгаа нь дэлхийн олон улс оронд нийт хүн амын 2%-иас доошгүй тооны хүн ам гамшгаас хамгаалах Үйл ажиллагаанд сайн дураар эвлэлдэн нэгдэж ажиллаж байгаа жишгээр манай улсын гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн ажилтны тоог нийт хүн амын 2%-д хүргэх хэрэгтэй гэж үзэж байна. Үүний тулд Сайн дурын хэсгийн ашиглах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг нэгтгэн зайлшгүй байвал зохих хэрэгслийн жагсаалтыг шинэчлэн гаргаж, хангалтыг заасан хавсралтын хэмжээнд хийж, шалгах тогтолцоо, сайн дурын ажилтны хүдлэмж аюулгүй ажиллагааг хангах бололцоог бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

3. Сайн дурын хэсгийн бүтцийг гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөнд үндэслэн гамшгийн тоо, давтамж, гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээний тайланг үндэслэн гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн бүтэц зохион байгуулалт, төсөв санхүү, сургалтыг асуудлыг уялдуулан төлөвлөж, Сумын засаг даргын жилийн ажлын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд оруулан тайлагнаж ажиллах шаардлагатай байна.

4. Сайн дурын хэсгийн ажилтны цалин урамшууллыг "Гамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэг", "Гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг" -ийн ажилтан гэж ялгахгүй нэг ижил төвшинд хүргэх, нийгмийн даатгалыг төлдөг байх, тогтвор суурьшилтай сайн ажилласан сайн дурын ажилтныг урамшуулан шагнаж, тодорхой /3-аас дээш жил / ажилласан ажилтныг ОБА-д орж ажиллах эрхзүйн зохицуулалтыг холбогдох баримт бичигт оруулах шаардлагатай байна. Мөн эзэмшсэн мэдлэг, чадварыг 2 жилд 1 удаа шалгаж, дараагийн шатны сургалтад хамруулдаг байх шаардлагатай байна.

5. Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн гамшгаас хамгаалах сургалтын ангиллын 13.2.5-т "сайн дурын хэсэг"-ийг орхигдуулсан байгааг нэмж оруулах

6. Тухайн сум орон нутагт аюулт үзэгдэл, ослын давтамж, орон нутгийн онцлог, иргэдийн чадавхыг харгалзах, гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөтэй нь нягт уялдуулж сайн дурын хэсгийг үйл ажиллагааг зохион байгуулах нь үр дүнтэй юм.

7. Хүйсийн хувьд сайн дурын эмэгтэй гал тиймэртэй тэмцэх болон гамшгаас хамгаалах сайн дурын шаардлага хангасан ажилтныг тоог бусад орны жишгээр нийт сайн дурын ажилтны 15-20%-д багтаан сонгон шалгаруулж, хүйсийн оролцоог хангаж ажилдуулахад анхаарах шаардлагатай байна.

ЭХ СУРВАЛЖИЙН ЖАГСААЛТ

Монгол Улсын Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, УБ., 2017.

Монгол Улсын Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, УБ., 2015.

Монголын улаан загалмай нийгэмлэгийн эрх зүйн байдлын тухай, УБ., 2016.

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр 2015-2030 онд хэрэгжүүлэх “Сэндай үйл ажиллагааны хэрээ” баримт бичиг, УБ., 2015.

Улсын Их Хурлын 2011 оны 22 дугаар тогтоолоор батлагдсан Тамшгаас хамгаалах талаар төрөөс баримтлах бодлого, хтөлбөр”

Монгол Улсын Шадар сайдын 2018 оны 24 дүгээр тушаал, Тамшгаас хамгаалах сайн дурын ажиллагааны нийтлэг журам”.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2015 оны А/346 дугаар тушаал, “Гал тиймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсэг ажиллуулах журам”.

Монгол Улсын Шадар сайдын 2018 оны 38 дугаар тушаал, Тамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсгийн үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх, урамшуулал олгох журам”.

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2016 оны А/185 дугаар тушаал, Тамшгаас хамгаалах сайн дурын ажиллагааны заавар”.

МУЗН-ийн “анхан болон дунд шатны хороонд зориулсан бодлогын баримт бичгүүд” гарын авлага, УБ., 2017

Олон улсын Улаан загалмай, Улаан хавирган сар нийгэмлэгүүдийн холбоо, Онцгой байдлын үеийн сайн дурын үйл ажиллагаа, Онцгой байдлын үед Сайн дурын идэвхтнийг удирдан чиглүүлэх гарын авлага, УБ., 2012

Монголын Сайн Дурын Байгууллагуудын Слжээ (NMVO), Монголын сайн дурын йл ажиллагааны нхцл байдлын нэлгээ ба звлмж, УБ., 2012

Монгол Улсын Их хурлын тамгын газрын Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, нэлгээний хэлтэс, “Сайн дурын йл ажиллагааг зохицуулж буй эрх зйн орчны харьцуулсан судалгаа”, УБ., 2017

ОБЕГ-ын Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх газар, Тамшгаас хамгаалах сайн дурын хэсэгт зохион байгуулсан сургалт, 2019 он, 2020 оны эхний хагас жилийн тайлан, судалгаа”, УБ., 2020

ОБЕГ-ын Гал тймэртэй тэмцэх газар, Тал тймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсгийн судалгаа”, УБ., 2020

The Firefighter’s Benefit Law

Fair labor Standard Act

Protecting volunteer fire fighters and emergency responders Act, Center of Fire Statistics, 2019&2020, World Fire Statistics

Ruth Beatson, Jim Mclennan, Australia’s women volunteer firefighters Statista, 2020, Firefighting volunteers in Australia FY 2010-2019

Victoria Bushfire Royal Commission, 2010, Final Report-2009

Amanda Davies, University of WA, 2020

Tomoyuki Kawano, Volunteer Firefighters in Japan, Fire and Disaster Management Agency, Japan, 2019

News 10, California Bill Would Cap, but Guarantee, Volunteer Firefighter Reimbursement, aug 2019,

Amanda Davies, 2020, University of WA

<https://www.redcross.mn/Content/history><https://www.nvfc.org>

World Bank, 2020 <https://data.worldbank.org/income-level>

FEMA, Statistics, 2020

<https://www.usfa.fema.gov/data/statistics/#firefighter>

<https://ktvl.com/news/local/firefighters-have-mixed-reaction-on-capping-but-guaranteeing-volunteer-reimbursement>

Country Fire Authority, <https://www.cfa.vic.gov.au/about/volunteer-association>